

Notes i Ressenyes

**NARCÍS OLLER I DE MORAGAS. LA SEVA VIDA
VISTA PER UN CONTEMPORANI**

Vicenç de Moragas Rodes

IEV "Estudis Vallencs", XXXV, Valls, 1995

per Núria Ventura

L'edició d'aquesta biografia —que ha anat a càrrec del IEV— és un bon encert bibliogràfic, fet potser a deshora però amb el convenciment ple que encara ha de ser útil.

Cal advertir que Vicenç de Moragas i Rodes va escriure la biografia de Narcís Oller pel febrer de l'any 1931. L'Ajuntament de Valls la hi havia encarregat perquè amb motiu de celebrar-se, aquell any 1931, les festes decennals de la Mare de Déu de la Candela, col·locaria el retrat de Narcís Oller (que pintà Francesc Galofre Oller) a la Galeria de Vallencs Il·lustres. Vicenç de Moragas, doncs, en el decurs d'aquell acte, va llegir un extracte de la biografia que havia escrit i que, tot just ara, el IEV ha editat.

Tot feia preveure que aquesta biografia s'havia d'editar aleshores mateix, però no degué arribar a plec de bé. Més endavant, consta que el mateix fill de Narcís Oller i altres feren gestions per tirar endavant aquesta edició, però tampoc no se'n sortiren. Han passat més de seixanta anys d'ençà que l'original fou escrit. I aquest any 1995, el IEV ha decidit d'editar-lo a proposta de Fidel de Moragas, nét de l'autor. Les nombroses notes a peu de pàgina les ha afegides ell mateix, el qual també ha transcrit l'original.

L'estil i el mètode amb què Vicenç de Moragas va treballar la biografia de Narcís Oller corresponen a una època que cal tenir present, igual que la particular relació familiar entre el biografiador i el personatge biografiat, la qual cosa es deixa notar a bastament en el context narratiu, força subjectiu i apassionat, de la biografia.

El pròleg ha anat a càrrec de Magí Sunyer, el qual comenta la importància d'aquesta biografia, que Maurici Serrahima va poder consultar gràcies a la deferència dels familiars d'Oller, els quals li permeteren de tenir accés a l'original inèdit. La biografia potser no aporta cap anàlisi innovadora ni transcendental respecte a l'obra literària de Narcís Oller ni cap dada del tot desconeguda, però, en canvi, té la particularitat de donar a conèixer una documentació a què només uns quants estudiosos i erudits privilegiats havien tingut accés. Magí Sunyer recorda, en aquest sentit, que l'any vinent s'escau el 150è aniversari del naixement de Narcís Oller, que és bo de recordar-ho i del tot escaient editar aquesta biografia. En aquest pròleg ens presenta Narcís Oller com a escriptor representant de la novel·la realista del segle XIX i, en referir-se a Vicenç de Moragas, l'autor de la biografia, ens el presenta com un home que se sent satisfet de biografiar el parent il·lustre i de poder comptar per a fer-ho amb documentació de primera mà: l'epistolari, retalls de premsa, apunts

diversos de Narcís Oller... (Val a dir que l'any 1931 tot això era inèdit. A hores d'ara, part d'aquest material ja ha estat publicat.)

El prologuista es fixa en el relat que Vicenç de Moragas fa del context familiar que emmarca la biografia, un relat que mescla amb tot de consideracions que s'acosten a una valoració de la narrativa d'Oller, a una valoració de les anècdotes que generaren la redacció d'algun conte o d'algun fragment de novel·la. Ressalta també el fet que Vicenç de Moragas refereixi especialment el pas de la llengua castellana a la llengua catalana que féu el nostre novel·lista, la seva particular posició respecte de les normes fabrianes i l'aïllament a què el va sotmetre el noucentisme. I conclou: "Avui en dia, quan està a punt d'escaure's el 150è aniversari del naixement del novel·lista i amb la perspectiva suficient que la distància de setanta anys respecte a la conferència de Riba (es refereix a la conferència "Una generació sense novel·la", en què aplica a Oller el qualificatiu de *precursor*) proporciona, resulta evident que la valoració que s'hi expressava procedia d'una percepció personal que l'anàlisi històrica no confirma i que, tal com afirmava Vicenç de Moragas, Narcís Oller no ha de ser considerat precursor de res, sinó com un dels primers novel·listes sòlids de la literatura catalana moderna, amb una qualitat reconeguda per escriptors i crítics catalans i estrangers del seu temps i que continua interessant el lector actual sense prejudicis d'època."

Vicenç de Moragas fa una detallada exposició dels llinatges Oller, Yxart, Moragas i Tavern en un apartat genealògic que circumscriu els trets que, de cadascun d'aquests llinatges, la personalitat del nostre novel·lista heretà. S'hi entreté força. D'altra banda, repassa molt detingudament les eventualitats familiars com ara la mort del pare de Narcís Oller, la qual cosa propicià que ell, el seu germà Josep, mort prematurament, i la seva mare, tornessin a ca Moragas, a la casa materna, on Narcís Oller va viure fins l'any 1868. Aleshores, quan ja tenia 22 anys i arran dels fets de la revolució de setembre, es traslladà a Tarragona. Vicenç de Moragas va intercalant fragments escrits pel mateix Narcís Oller i que fan referència a la semblança dels seus familiars més pròxims i relats escrits també pel novel·lista quan era noi i vivia a Valls. S'estén força també a referir la relació que mantingué amb el seu cosí Josep Yxart i amb el qual compartí sempre l'afecció literària. Recorre igualment a moltes citacions en aquest apartat.

Comenta particularment el fet que algunes de les obres de Narcís Oller estiguin inspirades en Valls: "(...) un contingent important de temes, de personatges, de caràcters, de paisatges, d'espectacles, d'emocions, d'afeccions... que corresponen a l'ambient de la nostra ciutat i del nostre Camp." I es dol del ressentiment que els vallencs manifestaven per aquesta inspiració.

Tenen un interès força remarcable els apartats que Vicenç de Moragas dedica a parlar de l'ús del català, ja que Narcís Oller decidí que havia d'adoptar-lo quan ja era un escriptor fet; la seva posició pel que fa als Jocs Florals i sobretot també la panoràmica que exposa sobre com es pronunciava la crítica de l'època envers l'obra de Narcís Oller.

Els viatges que féu Narcís Oller i la relació que mantenia amb literats com Pardo Bazán, Pérez Galdós, Pereda, Paulowsky, Zola... ocupen bastants pàgines d'aquesta biografia, unes pàgines que confereixen a l'obra un interès ben notable tant per la varietat com per la informació que aporten a la vida de Narcís Oller, seguint ben de prop tota la

seva trajectòria que, evidentment, té molt a veure amb aquestes coneixences i amb aquestes relacions.

En definitiva, la informació que Vicenç de Moragas aporta en aquesta documentada biografia compagina el tractament de la trajectòria dels esdeveniments familiars més singulars i més íntims amb la trajectòria literària de Narcís Oller, de tal manera que hom hi pot observar una complementació constant de l'una trajectòria amb l'altra. El treball de Vicenç de Moragas inclou, a part de la biografia estricta, opinions, crítiques i referències de literats, crítics i comentaristes de l'època; tot plegat una informació important que permet de contrastar opinions diverses però confluents en un mateix criteri, que és el de considerar Narcís Oller com un gran escriptor, com un gran novel·lista. Al mateix temps, tota aquesta informació és valuósíssima i interessant quan hom llegeix les obres de Narcís Oller.

Aquesta biografia omple una pàgina més de la història de la literatura i ha tingut en compte els condicionants sociològics, lingüístics, familiars, culturals i de referents literaris que van circumscriure Narcís Oller i que li atorgaren la capacitat de crear un art ben propi, el qual sabé transmetre mitjançant les seves novel·les i les seves *Memòries literàries*.

• I E V versus XXI

**Amb la vostra aportació
podeu treballar a favor
dels projectes culturals de
Valls i l'Alt Camp**

**NO DUBTEU A DEMANAR
INFORMACIÓ**

• I E V

**C/ Jaume Huguet, 1
Apartat de Correus 72
43800 VALLS
Tel. 977 - 600660
Fax 977 - 606109**

**Les aportacions
tindran desgravació en
els Impostos de Renda
sobre les Persones
Físiques**